

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG

Commission des Affaires sociales, de l'Em-
ploi et des Pensions

Commissie voor Sociale Zaken, Werk en
Pensioenen

Mercredi

21-06-2023

Après-midi

Woensdag

21-06-2023

Namiddag

N-VA	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Ecolo-Groen	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
PS	Parti Socialiste
VB	Vlaams Belang
MR	Mouvement Réformateur
CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
PVDA-PTB	Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Open Vld	Open Vlaamse Liberalen en Democraten
Vooruit	Vooruit
Les Engagés	Les Engagés
DéFI	Démocrate Fédéraliste Indépendant
INDEP-ONAFH	Indépendant - Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications :		Afkortingen bij de nummering van de publicaties :	
DOC 55 0000/000	Document parlementaire de la 55 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 55 0000/000	Parlementair stuk van de 55 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA	Questions et Réponses écrites	QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral	CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag
CRABV	Compte Rendu Analytique	CRABV	Beknopt Verslag
CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)	CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)
PLEN	Séance plénière	PLEN	Plenum
COM	Réunion de commission	COM	Commissievergadering
MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT	Moties tot besluit van interpellaties (op beigegekleurd papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes :	Bestellingen :
Place de la Nation 2	Natieplein 2
1008 Bruxelles	1008 Brussel
Tél. : 02/ 549 81 60	Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be	www.dekamer.be
e-mail : publications@lachambre.be	e-mail : publicaties@dekamer.be

SOMMAIRE

Questions jointes de 1
 - Wim Van der Donckt à Karine Lalieux (Pensions 1
 et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La réforme des pensions et le financement des projets de relance" (55036921C)
 - Sofie Merckx à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La réforme des pensions" (55037083C) 1
 - Ellen Samyn à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le blocage de la réforme des pensions" (55037202C) 1

- Ellen Samyn à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La réforme des pensions" (55037290C) 1

Orateurs: Wim Van der Donckt, Karine Lalieux, ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris

Question de Mieke Claes à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La procédure à suivre pour obtenir une carte de stationnement pour personne handicapée" (55037199C) 3

Orateurs: Mieke Claes, Karine Lalieux, ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris

Question de Anja Vanrobaeys à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "L'étude du Bureau fédéral du Plan concernant l'écart de pension" (55037054C) 5

Orateurs: Anja Vanrobaeys, Karine Lalieux, ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris

Question de Nahima Lanjri à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le non-recours aux allocations de transition" (55037531C) 7

Orateurs: Nahima Lanjri, Karine Lalieux, ministre des Pensions et de l'Intégration sociale, chargée des Personnes handicapées, de la Lutte contre la pauvreté et de Beliris

INHOUD

Samengevoegde vragen van 1
 - Wim Van der Donckt aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De pensioenhervorming en de financiering van relanceprojecten" (55036921C) 1
 - Sofie Merckx aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De pensioenhervorming" (55037083C) 1
 - Ellen Samyn aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "Het uitblijven van een pensioenhervorming" (55037202C) 1
 - Ellen Samyn aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De pensioenhervorming" (55037290C) 1

Sprekers: Wim Van der Donckt, Karine Lalieux, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Vraag van Mieke Claes aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De procedure voor het aanvragen van parkeerkaarten voor personen met een handicap" (55037199C) 3

Sprekers: Mieke Claes, Karine Lalieux, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Vraag van Anja Vanrobaeys aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De studie van het Federaal Planbureau over de pensioenkloof" (55037054C) 5

Sprekers: Anja Vanrobaeys, Karine Lalieux, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Vraag van Nahima Lanjri aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De non-take-up van overgangsuitkeringen" (55037531C) 7

Sprekers: Nahima Lanjri, Karine Lalieux, minister van Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, belast met Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris

Commission des Affaires sociales,
de l'Emploi et des Pensions

du

MERCREDI 21 JUIN 2023

Après-midi

Commissie voor Sociale Zaken,
Werk en Pensioenen

van

WOENSDAG 21 JUNI 2023

Namiddag

La réunion publique de commission est ouverte à 14 h 21 et présidée par Mme Cécile Cornet.
De openbare commissievergadering wordt geopend om 14.21 uur en voorgezeten door mevrouw Cécile Cornet.

01 **Samengevoegde vragen van**

- Wim Van der Donckt aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De pensioenhervorming en de financiering van relanceprojecten" (55036921C)
- Sofie Merckx aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De pensioenhervorming" (55037083C)
- Ellen Samyn aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "Het uitblijven van een pensioenhervorming" (55037202C)
- Ellen Samyn aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De pensioenhervorming" (55037290C)

01 **Questions jointes de**

- Wim Van der Donckt à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La réforme des pensions et le financement des projets de relance" (55036921C)
- Sofie Merckx à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La réforme des pensions" (55037083C)
- Ellen Samyn à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le blocage de la réforme des pensions" (55037202C)
- Ellen Samyn à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La réforme des pensions" (55037290C)

01.01 **Wim Van der Donckt** (N-VA): Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, hier ben ik terug. U weet dat ik nieuwsgierig ben naar de vorderingen in het pensioendossier. Zolang de pensioenhervorming niet is doorgevoerd, dreigt België Europese fondsen mis te lopen en zal het zelfs op de markten geld moeten lenen om de voorziene relanceprojecten te kunnen financieren. De tijd dringt. Wanneer zullen de onderhandelingen over de pensioenhervorming in de regering nu eindelijk terug opgestart worden?

Ik houd in het achterhoofd wat de eerste minister vorige week nog antwoordde op mijn specifieke vraag naar de stand van zaken met betrekking tot het "grote pensioenakkoord" van vorige zomer. Ik vroeg hem naar de wetteksten daaromtrent. Hij antwoordde dat aan een aantal voorwaarden voldaan moet zijn alvorens er een pensioenhervorming komt. Er is daaraan nog niet voldaan. Dat is ook de reden waarom de wetteksten inzake dat akkoord van vorige zomer er nog niet zijn. Hij specificerde ook – en dit is heel belangrijk – dat er in zijn ogen inzake de budgettaire impact nog een aantal bijstellingen zullen moeten gebeuren.

01.01 **Wim Van der Donckt** (N-VA): Tant que la réforme des pensions n'est pas mise en œuvre, la Belgique risque de passer à côté des fonds européens.

Quand les négociations sur la réforme des pensions reprendront-elles enfin au sein du gouvernement? La semaine dernière, le premier ministre a répondu que les textes légaux relatifs à l'accord conclu l'été dernier n'étaient pas encore prêts, parce que certaines conditions n'étaient pas encore remplies et parce que certains ajustements devaient encore être effectués en ce qui concerne l'impact budgétaire. Où en est-on?

Wat is momenteel de stand van zaken, met in het achterhoofd het standpunt van de eerste minister?

01.02 Minister **Karine Lalieux**: Mijnheer Van der Donckt, ik heb een sterk déjà-vugevoel. Elke keer als ik naar deze commissie kom, wat ik uiteraard met veel plezier doe, krijg ik dezelfde vragen over de stand van zaken in de pensioenhervorming.

Ik herhaal wat ik tijdens de plenaire vergadering van 8 juni heb gezegd. Het is mijn vaste wil om de onderhandelingen over de pensioenhervorming zo snel mogelijk aan te vatten op regeeringsniveau, op basis van de voorstellen die ik reeds heb gedaan en die ik verder heb verfijnd, maar zoals ik al heb gezegd, is het uiteindelijk de premier die de agenda van het kernkabinet bepaalt en niet de minister van Pensioenen. Ik kan u geruststellen, de gesprekken lopen.

Ik wil hervormen, niet omdat het moet van Europa of omdat er sancties zouden zijn, maar omdat het onze collectieve plicht is als verantwoordelijke bestuurders om de mensen zekerheid te bieden over hun pensioen, zowel vandaag als in de toekomst. De voorstellen die ik heb gedaan, doen precies dat, ten eerste door de band tussen werken en pensioen te versterken en, ten tweede, door mensen positieve prikkels te geven om langer te werken als ze dat kunnen, zonder de mensen die niet meer kunnen werken te bestraffen, zoals sommige partijen in dit halfroond voorstellen.

Ten derde, we zetten verdere stappen in de richting van meer harmonisatie tussen de verschillende pensioenstelsels.

Ten vierde, als resultaat van dit alles zullen de vergrijzingskosten lager liggen dan bij het begin van deze regeerperiode.

Wat de impact op de relance betreft, mijn standpunt is duidelijk. Als het van mij afhangt, zal er een hervorming komen en zal er geen enkele impact zijn op de voorziene relancemiddelen. Wat de studie van het Rekenhof betreft, verwijs ik u naar de antwoorden van mijn collega Thomas Dermine in de plenaire vergadering van 1 juni.

Hoe het ook zij, ik werk met volle toewijding voort aan de pensioenhervorming en ik behoud de vaste overtuiging dat de regering erin zal slagen een evenwichtig akkoord te bereiken in het belang van de burgers.

01.03 **Wim Van der Donckt** (N-VA): Mevrouw de minister, dank u voor uw antwoord, dat voor mij inderdaad een déjà-vugevoel opwekt. U weet blijkbaar waar de klepel hangt. U hebt nog eens duidelijk de voorwaarden opgesomd waaraan een pensioenhervorming moet voldoen, maar met goede intenties alleen raakt men niet ver. Het schijnt dat zelfs de weg naar de hel geplaveid is met goede intenties. Het is nu een beetje wachten op Godot wat uw effectieve hervormingen betreft. U belooft die al heel lang.

Ik heb u al een paar keer gezegd dat wij bij het regeerakkoord hoopvol waren, maar onze hoop dat er een hervorming komt, begint stilaan te zinken. Inderdaad, die hervorming moet er komen in het belang van de burgers: in het belang van de mensen die vandaag al met pensioen zijn, in het belang van de mensen die vandaag nog werken, en in het belang van de jeugd die nog moet beginnen te werken. Die laatste dreigen wel het slachtoffer te worden van het getalm van deze regering. Blijkbaar komen jullie toch niet zo goed overeen. Dat kunnen wij alleen maar betreuren.

01.02 **Karine Lalieux**, ministre: On me repose chaque fois les mêmes questions pour savoir où en est la réforme des pensions. Je répète ce que j'ai dit lors de la séance plénière du 8 juin 2023. J'ai la ferme intention d'entamer les négociations au plus vite sur la base de mes précédentes propositions, que j'ai affinées, mais il appartient au premier ministre de déterminer l'ordre du jour du cabinet restreint. Les discussions sont en cours.

Je souhaite mettre en place une réforme, non pas pour éviter d'éventuelles sanctions, mais pour offrir de la sécurité aux citoyens dans le cadre de leur pension. Mes propositions doivent permettre de renforcer le lien entre travail et pension, d'encourager les travailleurs qui le peuvent à rester actifs plus longtemps, sans sanctionner les personnes qui ne peuvent plus travailler, d'entreprendre des démarches en vue d'une plus grande harmonisation entre les différents systèmes de pension et d'une réduction du coût du vieillissement de la population.

01.03 **Wim Van der Donckt** (N-VA): Il faudra davantage que de bonnes intentions pour progresser. La réforme est promise depuis très longtemps déjà. Nous commençons tout doucement à perdre espoir. La population risque de pâtir des attermoissements du gouvernement.

*L'incident est clos.
Het incident is gesloten.*

La **présidente**: La question n° 55036960C de Mme Samyn est reportée.

02 **Vraag van Mieke Claes aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De procedure voor het aanvragen van parkeerkaarten voor personen met een handicap" (55037199C)**

02 **Question de Mieke Claes à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "La procédure à suivre pour obtenir une carte de stationnement pour personne handicapée" (55037199C)**

02.01 **Mieke Claes** (N-VA): Mevrouw de minister, we weten dat burgers geconfronteerd worden met zeer lange wachttermijnen bij de aanvraagprocedure van een parkeerkaart voor personen met een handicap. Enkele maanden geleden kwam nog een getuigenis in de media van iemand die zes maanden moest wachten op een kaart voor zijn schoonvader die helemaal niet goed ter been was en vaak bezoeken moest brengen aan artsen en het ziekenhuis. Uiteindelijk overleed die man jammer genoeg voor hij de parkeerkaart kreeg. De FOD Sociale Zekerheid gaf aan dat er een tekort is aan artsen en dat het nog wel enige tijd kon duren vooraleer het dossier behandeld kon worden. Dat is toch wel enorm triestig.

Om dat probleem aan te pakken, kan misschien inspiratie geput worden uit het Vlaamse systeem. Op het Vlaamse niveau maakt het zorgbudget voor zwaar zorgbehoevendens immers al gebruik van gemachtigde indicatiestellers bij de diensten voor gezinszorg en de OCMW's die de screening doen. Een bredere pool van gemachtigden kan dus zeker nuttig zijn om de wachtlijsten te beperken.

Mevrouw de minister, hoe staat u tegenover de optie om meerdere artsen op te leiden, uiteraard op volstrekt vrijwillige basis, niet als verplichting? Het recht op een parkeerkaart kan zodoende ook toegekend worden door artsen die niet noodzakelijk fysiek in de regionale centra van DG HAN moeten werken, maar gewoon op hun kabinet. Dat kan de wachtlijsten verminderen en voor de patiënt bestaat het comfort erin dat hij geen verre afstanden meer moet afleggen naar een centraal antennebureau.

Hoe is de gemiddelde wachttijd voor de aanvraag van een parkeerkaart geëvolueerd in de laatste vijf jaar?

Welke profielen en hoeveel extra mensen zullen in het raam van het Excellent Plan per regionaal centrum worden aangeworven? Hoe zullen die personeelsleden concreet ingezet worden om de aanvraagprocedure van een parkeerkaart te versnellen?

02.02 **Minister Karine Lalieux**: Mevrouw Claes, een parkeerkaart kan men alleen aanvragen bij de Directie-generaal Personen met een Handicap. Volgens mij moet dat zo blijven. De DG HAN werkt wel samen met externe artsen, sommigen van hen werken niet in het regionale centrum, maar in een privépraktijk. Die aangewezen artsen hebben hiervoor een uitgebreide opleiding gevolgd.

Vóór 2003 werden parkeerkaarten voornamelijk uitgereikt op basis van een verklaring van de huisarts, maar er waren zoveel kaarten in omloop dat verschillende organisaties en de lokale besturen die instaan voor de parkeercontroles, aan de alarmbel hebben getrokken. Daarom

02.01 **Mieke Claes** (N-VA): Les personnes handicapées qui souhaitent obtenir une carte de stationnement doivent attendre très longtemps. Au niveau flamand, le budget des soins pour les personnes fortement dépendantes fait appel à des indicateurs mandatés au sein des services d'aide aux familles et des CPAS, qui effectuent le *screening*.

Que pense la ministre de former plusieurs médecins à cette fin sur une base strictement volontaire? Comment a évolué le délai d'attente moyen pour l'obtention d'une carte de stationnement ces cinq dernières années? Quels profils et combien de collaborateurs supplémentaires sont engagés pour chaque centre régional? Comment ces collaborateurs seront-ils mobilisés pour accélérer la procédure de demande d'une carte de stationnement?

02.02 **Karine Lalieux**, ministre: Pour demander une carte de stationnement, on ne peut s'adresser qu'à la Direction générale Personnes handicapées (DGPH). Je pense que cela doit rester ainsi. La DGPH coopère avec des médecins externes, dont certains exercent dans un cabinet privé. Les médecins en question ont suivi une formation approfondie.

werd beslist dat alleen de DG HAN parkeerkaarten mag uitgeven.

Ik vind ook dat het niet zo lang zou mogen duren tot deze kwetsbare personen krijgen waar ze recht op hebben. Daarom heb ik de regering een hervormingsplan voorgelegd waarvoor sinds 2021 de nodige middelen worden uitgetrokken. De situatie is dus aan het verbeteren. Indien mogelijk worden beslissingen alsmaar vaker genomen op basis van attesten met kortere wachttijden. De evaluaties worden ook niet alleen meer door artsen uitgevoerd, andere leden van de multidisciplinaire teams zoals kinesisten of ergotherapeuten kunnen dat sinds het hervormingsplan ook doen.

In 2022 werden vijf evaluatoren uit verschillende vakgebieden aangeworven. Zij spelen nu een actieve rol bij de evaluatie in samenwerking met de artsen. Dit jaar worden er tien extra evaluatoren aangeworven, volgend jaar nog eens vijf. De wachttijden zouden daardoor korter moeten worden. Ik bezorg u ook nog een tabel met de evolutie van de wachttijden in de afgelopen vijf jaar.

Avant 2003, les cartes de stationnement étaient principalement délivrées sur la base d'un certificat du médecin traitant, mais vu le nombre élevé de cartes de stationnement en circulation, il a été décidé que cela deviendrait une prérogative de la DGPH. Les délais d'attente sont, en effet, trop longs. C'est pourquoi j'ai présenté au gouvernement un plan de réforme pour lequel des moyens sont dégagés depuis 2021. Là où c'est possible, les décisions sont de plus en plus souvent prises sur la base d'attestations dans des délais plus courts. À présent, d'autres membres des équipes multidisciplinaires se chargent également des évaluations.

Cinq évaluateurs de différentes disciplines ont été recrutés en 2022 et participent désormais aux évaluations en coopération avec les médecins. Dix évaluateurs supplémentaires seront recrutés cette année et cinq autres l'année prochaine. Je transmettrai également un tableau montrant l'évolution des délais d'attente au cours des cinq dernières années.

02.03 Mieke Claes (N-VA): Mevrouw de minister, wij zijn het uiteraard eens dat de wachttijden moeten worden ingekort. Lange wachttijden zijn absoluut niet prettig voor patiënten die het op medisch vlak vaak reeds moeilijk hebben. Mocht die wachttijd worden ingekort, dan kunnen wij hun zo toch een beetje meer comfort bieden en hen ondersteunen. Ik begrijp dat u zegt dat de huisartsen vroeger wel betrokken waren en dat daar veel reactie op kwam en niet alles positief verliep – alle begrip daarvoor – maar het een hoeft het ander niet uit te sluiten. Wij kunnen de procedure ook altijd nog herdenken op basis van de evolutie in de komende maanden met het nieuwe plan dat voorligt.

Ik ben blij dat er een heel aantal extra evaluatoren zijn aangenomen. Ik begrijp dat het gaat over verschillende disciplines die de evaluatie mogen doen.

Wij volgen de zaak zeker verder op. Ik hoop dat het ook wordt opgevolgd om te bekijken wat het effect is en of alles uniform wordt aangepakt, want dat is wel belangrijk.

Het idee om meerdere mensen te betrekken – ik herhaal het – mogen wij toch niet helemaal onder de mat vegen. Huisartsen staan vaak dicht bij de patiënt en zijn ook opgeleid om een objectief oordeel te vellen. Dat is ook zo bij specialisten. Vaak is een patiënt al lang bekend bij een specialist. Het is ook laagdrempeliger om naar een huisarts of specialist te gaan. Ik blijf erbij: het comfort en de centrale positie van de patiënt moeten toch op de eerste plaats komen.

02.03 Mieke Claes (N-VA): Les délais d'attente doivent effectivement être raccourcis. J'ai compris que tout ne se passait pas toujours bien non plus dans le passé, mais nous pouvons encore revoir la procédure sur la base de l'évolution due au nouveau plan au cours des prochains mois. Je me réjouis des engagements supplémentaires. Nous ne pouvons pas écarter totalement l'idée d'impliquer plusieurs personnes. Les médecins traitants sont bien souvent proches du patient et formés à émettre un jugement objectif. C'est également le cas des spécialistes.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

De **voorzitter**: Vraag nr. 55037390C van mevrouw Samyn wordt uitgesteld.

La question n° 55037540C de Mme Fonck devient sans objet. La question n° 55037397C de Mme Samyn est reportée.

03 Vraag van Anja Vanrobaeys aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De studie van het Federaal Planbureau over de pensioenkloof" (55037054C)

03 Question de Anja Vanrobaeys à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "L'étude du Bureau fédéral du Plan concernant l'écart de pension" (55037054C)

03.01 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mevrouw de minister, het Federaal Planbureau heeft onderzocht in hoeverre flankerende maatregelen de pensioenrechten van vrouwen bevorderen. Dankzij het overlevings- en echtscheidingspensioen hebben vrouwen “maar” – dit doet mij wat pijn aan het hart – een kwart minder pensioen dan mannen. Zonder die flankerende maatregelen zouden vrouwen maar liefst de helft minder pensioen genieten. Volgens die studie is het dus duidelijk dat het overlevingspensioen de pensioenkloof kleiner maakt. Dat verschil is, logisch, meer uitgesproken naarmate de leeftijd stijgt: 33 % in de jongere leeftijdsgroep, 73 % in de oudere van +85. Dat is logisch, dat zijn de vrouwen die thuisbleven voor het huishouden en de kinderen. Naar aanleiding van dat onderzoek hebt u aangegeven dat beschermingsmaatregelen nodig blijven om alle vrouwen een pensioen te garanderen. Die beschermingsmaatregelen mogen echter niet meer van het huwelijk afhangen en de modernisering van de pensioenen moet een prioriteit zijn.

Kunt u dit onderzoek wat nader toelichten? Speelt het effect in dezelfde mate voor alle types van overlevingspensioenen? Is dat zo voor het overlevingspensioen, de overgangsuitkering en het echtscheidingspensioen?

Het Planbureau deed ook suggesties voor verder onderzoek, bijvoorbeeld bekijken in hoeverre parafiscaliteit de pensioenkloof beïnvloedt, een studie naar loopbanen en de relatie met de burgerlijke stand en de rol van afgeleide rechten bij loopbaankeuzes. Worden die suggesties verder onderzocht? Is daar ruimte voor? Wordt dat ergens besproken en voorgelegd? Zijn daar afspraken over gemaakt? Wat is eventueel het tijdspad?

Welke besluiten trekt u uit het rapport? Welke maatregelen stelt u verder voor om de genderkloof te dichten? Ik weet dat u voor de deeltijdse pensioenen een aantal voorstellen in de pensioenhervorming hebt opgenomen, maar wat met flankerende maatregelen? U zegt dat de modernisering van de pensioenen een prioriteit is. Zult u op korte termijn een initiatief nemen om de pensioenen uit te breiden naar de samenwonenden?

03.02 Minister Karine Lalieux: Mevrouw Vanrobaeys, sta mij toe eerst op te merken dat het verkleinen van de pensioenkloof voor mij een belangrijke doelstelling is. Ik heb al een groot aantal maatregelen genomen om die kloof te verkleinen, maar 24 % is nog steeds te veel.

In antwoord op uw eerste vraag kan ik u melden dat de vermindering van de pensioenkloof minder sterk is bij het echtscheidingspensioen

03.01 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Une étude du Bureau fédéral du Plan indique que la pension de survie et la pension de conjoint divorcé réduisent l'écart de pension. L'effet est naturellement plus important à mesure que l'âge augmente. Ces femmes sont en effet restées plus souvent à la maison pour s'occuper des tâches ménagères et des enfants. Selon le ministre, des mesures de protection restent nécessaires, mais elles ne doivent plus dépendre du mariage.

L'effet se manifeste-t-il dans la même mesure pour les différents types de pension? Les suggestions du Bureau du Plan visant à étudier l'incidence de la parafiscalité, des carrières et de l'état civil, entre autres, sur l'écart de pension seront-elles examinées de plus près? Quelles conclusions la ministre tire-t-elle du rapport, et quelles mesures souhaite-t-elle prendre pour réduire l'écart entre les femmes et les hommes?

03.02 Karine Lalieux, ministre: La réduction de l'écart de pension constitue à mes yeux un objectif important. L'impact de l'écart de pension est plus faible en cas de pension de conjoint divorcé qu'en cas de pension de survie, qui est

dan bij het overlevingspensioen. Een van de redenen is het bedrag. Het gemiddelde overlevingspensioen is hoger dan de echtscheidingspensioenen.

Wat ook opvalt, is dat er een evolutie is in het belang. Bij de oudste vrouwen is het belang van het overlevingspensioen veel groter. Dat komt omdat zij veel minder zelf hebben gewerkt en dus veel minder eigen bescherming hebben.

Op uw tweede vraag kan ik antwoorden dat er natuurlijk wordt voortgewerkt aan wat wij vandaag reeds hebben ontwikkeld. Er werden reeds twee studiedagen gewijd aan het thema. In 2024 wordt opnieuw een focusmoment georganiseerd. Ook zal het Belgische Europees voorzitterschap ter zake een voortrekkersrol spelen.

In 2021 liet ik bijvoorbeeld het werk actualiseren over de gezinsdimensie dat reeds was ontwikkeld door de commissie Pensioenhervorming 2040.

Sinds het voorjaar van 2023 staan de cijfers van de pensioenkloof op PensionStat. Ze zullen steeds nader worden verfijnd met bijvoorbeeld elementen als loonniveau of impact van het minimumpensioen. Ook zal aan de sociale partners worden gevraagd om op dat punt met concrete hervormingsvoorstellen naar buiten te komen. Zij hebben een mooie aanzet gegeven, maar moeten nu een stap verder gaan.

Er zijn tijdens de huidige legislatuur al grote stappen vooruit gezet die in lijn liggen met de conclusies van het onderzoek.

De cumulgrens voor het overlevingspensioen wordt opgetrokken voor gepensioneerd jonger dan 65 jaar met kinderlast. De overgangsuitkering werd gemoderniseerd. Wij zetten de inspanningen in nauw overleg met de sociale partners voort. Het opentrekken naar wettelijk samenwonenden zal hierbij zeker worden behandeld.

03.03 Anja Vanrobaeys (Vooruit): Mevrouw de minister, ik heb al dikwijls herhaald dat er al enorm veel inspanningen zijn geleverd, bijvoorbeeld de verhoging van het minimumpensioen tot 1.500 euro, de hervorming van de overgangsuitkeringen en de menselijkere controle op de IGO. Dat zijn allemaal stappen vooruit, vooral voor vrouwen die een minimumpensioen of een onvolledig pensioen genieten en moeten terugvallen op de IGO of voor vrouwen die jong hun partner verliezen en moeten terugvallen op een overgangsuitkering.

Ik apprecieer ook de stappen die u zet om de kloof overal klaar en helder bekend te maken. Het wordt weleens vergeten dat vrouwen nog altijd de meeste zorgtaken op zich nemen. Er is een loonkloof. Daar zit wel verbetering in, maar het eindigt toch in een pensioenravin.

Wat de modernisering betreft, hebben wij ook een wetsvoorstel ingediend. Wij steunen dus de modernisering en denken dat het kan worden uitgebreid naar wettelijk samenwonenden. Wij kunnen uw initiatief in het Parlement alleen maar steunen en ons wetsvoorstel voorleggen. Voor de rest kijk ik ook uit naar de verdere stappen van de sociale partners. Ik betreur nog altijd hun standstill in de fiscaliteit, want volgens mij is het ravijn het diepste op het vlak van de aanvullende pensioenen. Daarom trent zouden zeker al stappen kunnen worden gezet

supérieure. L'effet est plus important chez les femmes plus âgées, car elles ont moins travaillé et disposent donc d'une protection personnelle moindre.

Nous continuons bien sûr de travailler sur ce qui existe déjà, notamment dans le cadre de journées d'étude et d'un moment dédié. La présidence belge de l'Union européenne jouera en outre un rôle précurseur en la matière.

Depuis le printemps 2023, les chiffres de l'écart de pension figurent sur PensionStat. Ils seront progressivement affinés et complétés par des informations additionnelles. Des propositions de réforme concrètes seront demandées aux partenaires sociaux.

Au cours de cette législature, des démarches importantes ont déjà été accomplies, qui vont dans le sens des conclusions de l'étude. La limite de cumul pour la pension de survie est augmentée pour les retraités de moins de 65 ans avec enfants à charge. L'allocation de transition a été modernisée. Nous poursuivons les efforts en étroite concertation avec les partenaires sociaux. L'ouverture des mesures aux cohabitants légaux sera très certainement abordée.

03.03 Anja Vanrobaeys (Vooruit): D'énormes efforts ont effectivement été fournis, par exemple en ce qui concerne la pension minimale, les allocations de transition et un contrôle plus humain de la GRAPA. Il est positif que la ministre attire l'attention sur l'écart des pensions car l'écart des salaires entraîne un écart encore bien plus important au niveau des pensions.

Nous soutenons la modernisation des pensions et nous avons d'ailleurs déposé une proposition de loi en ce sens. Nous sommes également partisans d'un élargissement aux cohabitants légaux. J'attends également avec impatience les prochaines étapes auxquelles les

om tot eerlijkere pensioenen en een waardige oude dag voor iedereen te komen.

partenaires sociaux seront associés. Il y a encore du pain sur la planche, surtout en ce qui concerne la fiscalité sur les pensions complémentaires.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

04 Vraag van Nahima Lanjri aan Karine Lalieux (Pensioenen en Maatschappelijke Integratie, Personen met een handicap, Armoedebestrijding en Beliris) over "De non-take-up van overgangsuitkeringen" (55037531C)

04 Question de Nahima Lanjri à Karine Lalieux (Pensions et Intégration sociale, Personnes handicapées, Lutte contre la pauvreté et Beliris) sur "Le non-recours aux allocations de transition" (55037531C)

04.01 Nahima Lanjri (cd&v): Mevrouw de minister, we hebben hetzelfde standpunt over de *non-take-up* van rechten: personen moeten de rechten die hun toekomen, kunnen opnemen. Uit cijfers blijkt dat dat niet altijd het geval is.

04.01 Nahima Lanjri (cd&v): Le conjoint survivant âgé de moins de 50 ans après le décès de son époux ou épouse n'a pas droit à une pension de survie, mais peut bénéficier d'une allocation de transition pour l'aider à supporter le fardeau financier lié à cette période difficile. Cette allocation peut également être cumulée avec d'autres revenus, sans aucune limite. Il ressort toutefois du rapport de la sous-commission *ad hoc* Pensions que, très souvent, les ayants droit ne font pas valoir leur droit à l'allocation de transition. On notera que ce sont surtout les hommes qui n'introduisent pas de demandes.

Zo blijkt uit het verslag van de ad-hoccommissie van pensioenen, waartoe u de opdracht had gegeven, dat de *non-take-up* van de overgangsuitkeringen nog zeer groot is. Die uitkeringen zijn bestemd voor jonge personen, namelijk tot de leeftijd van 49 jaar, waarvan de echtgenoot of echtgenote komt te overlijden, aangezien die niet in aanmerking komen voor een overlevingspensioen. Dankzij die uitkering krijgen ze meer ruimte, tijd en rust om zich financieel door die moeilijke situatie heen te slaan. Die overgangsuitkering mogen ze trouwens onbeperkt cumuleren met bijvoorbeeld hun inkomsten uit werk dat ze voordien ook al hadden.

La ministre est-elle consciente du problème? Sait-elle combien de personnes ne font pas valoir leur droit à l'allocation de transition? Quelles mesures prendra-t-elle pour que tous les ayants droit, y compris les hommes, fassent valoir leur droit à cette allocation?

Hoewel er geen cumulatieregels van toepassing zijn en iedere langstlevende echtgeno(o)t(e) die op het ogenblik van het overlijden van haar/zijn echtgeno(o)t(e) jonger is dan de minimumleeftijd voor het overlevingspensioen – dat is momenteel 49 jaar –, in principe recht heeft op de overgangsuitkering, stellen we een groot verschil vast tussen vrouwelijke en mannelijke begunstigden. Uit het rapport blijkt immers dat bijna 9 op de 10 begunstigden vrouwen zijn, terwijl in de leeftijdscategorie 20-49 jaar er helemaal geen dergelijk uitgesproken verschil is in mortaliteit tussen mannen en vrouwen. Uit de cijfers van 2021 van Statbel blijkt dat er voor die leeftijdscategorie 63,7% mannen tegenover 36,2% vrouwen geen overgangsuitkering geniet. Dat is dus nog altijd een groot verschil. Veel mannen nemen die overgangsuitkering blijkbaar niet op. Verhoudingsgewijs zouden minstens vier op de tien mannen de overgangsuitkering moeten opnemen. Dat blijkt evenwel niet uit de cijfers. Het gaat maar om een op de tien.

We mogen uiteraard geen enkele vorm van verschil tussen mannen en vrouwen tolereren en evenmin de *non-take-up* van rechten. Was u op de hoogte van de problematiek?

Hebt u exacte cijfers over het aantal personen dat zijn recht op een overgangsuitkering niet opneemt? Ik kan dat aantal deels ook afleiden uit de cijfers van Statbel.

Wat is volgens u de oorzaak van het niet opnemen van de overgangsuitkering, zelfs al kan men ze cumuleren met een inkomen uit werk of een ander inkomen?

Welke maatregelen zult u nemen opdat zowel mannen als vrouwen de uitkering opnemen, zodat we de *non-take-up* tegen kunnen gaan? Mannen moeten ook opnemen waar ze recht op hebben.

04.02 Minister **Karine Lalieux**: Ik ben op de hoogte van de problematiek, die mij ook sterk bezighoudt. Ik spreek trouwens geregeld met organisaties van weduwen. Zo ontving ik drie weken geleden weduwen waarmee ik onder andere de overgangsuitkering besprak.

De Federale Pensioendienst beschikt niet over gegevens over het aantal potentieel rechthebbenden op een overgangsuitkering. Professor Janvier stelde ook vast dat weduwnaars mogelijk minder dan weduwen op de hoogte zijn van hun recht op een overgangsuitkering. Daarom lanceerde ik in november 2022 een uitgebreide campagne. We informeerden het publiek over de uitkering via intermediaire organisaties, zoals organisaties voor weduwen en weduwnaars, via notarissen, via begrafenisondernemers en via een animatiefilm op sociale media. Er werd ook een website gelanceerd, wezijnervoorjou.be.

Ik streef naar een automatische toekenning. Dat is veel efficiënter dan een toekenning op aanvraag. Dat blijkt in de praktijk met de huidige middelen moeilijk realiseerbaar. Vandaag gebeurt het automatische onderzoek wel wanneer de overledene al een rustpensioen genoot.

04.03 **Nahima Lanjri** (cd&v): Ik herinner mij de campagne nog wel. Die moest trouwens ook de verhoging voor mensen met kinderen kenbaar maken. Dat was gekoppeld. Dat was zeker een belangrijke stap vooruit om dat meer kenbaar te maken. Er is wel degelijk een probleem: volgens de cijfers nemen inderdaad minder mannen die uitkering op, ondanks de campagne. Een campagne is goed, maar zou eigenlijk continu moeten worden herhaald. Ik pleit net zoals u voor een automatische toekenning. Misschien zouden we minstens moeten proberen om de betrokkenen automatisch op de hoogte te brengen van de mogelijkheid, zolang ze nog niet automatisch toegekend wordt.

De overheid weet wie overlijdt en wie gehuwd was. Men weet ook of die persoon jonger dan 49 jaar was. De overheid beschikt over al die gegevens. Door een kruising van gegevens kunnen wij perfect de doelgroep aanschrijven en hen informeren over het feit dat zij recht hebben op een overgangsuitkering. Dat is een stap die wij nu kunnen zetten, in afwachting van een volledig automatische toekenning. Dat is iets wat u en ik graag willen. De overheid heeft alle gegevens. Laten we nu beginnen met de betrokkenen te mailen of te schrijven. Dat is mijn concreet voorstel. We hoeven hiervoor geen wetsvoorstel uit te werken. Dat is mijn oproep aan u. Ik zie u ja knikken. Dank u om dat te willen doen. Ik hoop dat de maatregel er snel komt.

*Het incident is gesloten.
L'incident est clos.*

*La réunion publique de commission est levée à 14 h 58.
De openbare commissievergadering wordt gesloten om 14.58 uur.*

04.02 **Karine Lalieux**, ministre: Le Service fédéral des Pensions ne dispose pas de données sur le nombre de personnes qui ont droit à une allocation de transition. Selon le professeur Janvier, le droit à l'allocation de transition est moins bien connu des veufs que des veuves. Pour cette raison, j'ai lancé une campagne de conscientisation en novembre 2022, par le biais de laquelle nous avons informé les personnes concernées au travers d'organisations pour les veuves et les veufs, de notaires, de pompes funèbres, etc. Un site web a également été lancé: onestlapourvous.be. Mon objectif est un octroi automatique de cette allocation, qui serait bien plus efficace qu'un versement sur demande. En pratique, avec les moyens actuels, il est cependant difficile d'atteindre cet objectif. L'examen automatique a toutefois bien lieu lorsque la personne décédée bénéficiait déjà d'une pension de retraite.

04.03 **Nahima Lanjri** (cd&v): Je me souviens de cette campagne de sensibilisation. Cette initiative était intéressante, mais elle devrait être réitérée sans hiatus.

Si un octroi automatique n'est pas possible, nous devrions au moins tenter d'informer automatiquement les citoyens de l'existence de l'allocation. L'État sait qui décède, qui était marié, etc. Il pourrait croiser toutes ces données et ainsi délimiter et informer le groupe cible.

